

Kendelse

afsagt den 9. marts 2021

Sag nr. 2020-80-0577

Livslinien

mod

Ude og Hjemme

Livslinien ved [Kommunikationschefen] har klaget til Pressenævnet over artiklen ”[Afdøde] tog sit eget liv”, som blev bragt den 11. november 2020 på Ude og Hjemmes netavis udeoghjemme.dk, idet de mener, at god presseskik er tilsidesat.

Livslinien har klaget over, at artiklen indeholder beskrivelse af den valgte selvmordsmetode.

1 Sagsfremstilling

Den påklagede artikel

Ude og Hjemme bragte den 11. november 2020 artiklen ”[Afdøde] tog sit eget liv” på Ude og Hjemmes netavis udeoghjemme.dk. Artiklen har følgende underrubrik:

”[Afdøde] var en glad, videbegærlig og lidt gammelklog dreng, men han blev mobbet i skolen. Efter fem års pinsler valgte han at sætte en stopper for det – ved at ende sit eget liv. Han hængte sig på sit værelse. [Afdøde] blev kun 13 år.”

Af artiklen fremgår følgende:

”Da [Afdøde] gik i syvende klasse, tog han sit eget liv. [Afdøde] blev kun 13 år. Mandag den 25. april om aftenen hængte han sig på sit værelse i hjemmet. Efter selvmordet, har hans forældre, [Mor] og [Far], sammen med skolen, klassen og myndighederne forsøgt at kortlægge baggrunden. Hans forældre har sagt, at hvis de skal se en mening med, at [Afdøde] ikke lever mere, må det være at arbejde for, at sådan noget aldrig sker igen. Og det kom frem, at de fleste i [Afdøde]s omgangskreds vidste, at der var noget galt. De siger, han blev mobbet ihjel.

”En dag kom [Afdøde] hjem og fortalte, at hans plageånd havde beskrevet 18 forskellige måder at dræbe ham på”, fortæller [Afdøde]s far. Alligevel var det samlede billede rystende for alle: Ingen af de voksne – heller ikke forældrene – vidste præcis,

hvor slemt det stod til. ”Han ville jo nok beskytte os”, tilføjede hans mor. Grotesk nok blev det skolens forsøg på at frikende sig ansvaret, der for alvor fik sandheden for en dag.

En lang række hemmeligholdte notater kom frem i lyset, da hans forældre begyndte at undersøge sagen nærmere. Det blev til en mappe på næsten 100 sider, fyldt med beskrivelser om overfald og mobning af [Afdøde]: Hans plageånder trak ham i håret, knuste hans briller, truede ham, spyttede, bed, slår og sparkede ham. De chikane-rede ham i timerne, kaldte ham nedsættende øgenavne, smadrede hans mobiltelefon og løj om ham til lærerne. ”Meget af det var nyt for os. Skolen informerede os ikke om de ting, da det skete”, fortæller [Afdøde]s mor, [Mor].

Mobberne var en lille gruppe drenge i klassen, og mobningen begyndte i anden klasse og toppede i sjette. Det lysnede lidt i syvende klasse, hvor pigerne prøvede at beskytte ham. Det hjalp lidt, men slet ikke nok. Efter fem års ydmygelser var [Afdøde] slidt op. I sin ensomhed søgte drengen trøst i familien. Han forgudede sin mor og far og fordybede sig i sine hobbyer. Han fejrede sin ni-års fødselsdag med sin fars venner i bilklubben. Ikke med venner og legekammerater, for han havde ingen. I ferierne var [Afdøde] lykkelig. Han rejste med sin far til forskellige europæiske storbyer, hvor de blandt andet besøgte historiske mindesmærker. I fritiden elskede han at læse og synge og spille trombone og elbas.

[Far] og [Mor] forsøgte mange gange at hjælpe deres søn. De besøgte plageåndernes forældre for at få dem til at tage problemet alvorligt. De forsøgte at råbe skolens rektor og lærere op. Alt mislykkedes. En morgen, mens [Afdøde] gik i sjette klasse, nægtede han at gå i skole mere, medmindre han fik en kniv med. Han var meget oprevet. Forældrene ringede til skolen og sagde, at de holdt ham hjemme, indtil man kunne garantere for [Afdøde]s tryghed.

Da mobningen nåede et højdepunkt, tog [Far] og [Mor] til orde på et forældremøde og fortalte om rædslerne. ”De andre forældre blev rystede. De havde intet fået at vide. De krævede at få information, og det blev besluttet at holde et nyt møde en uge senere”. Da [Far] og [Mor] kom hjem, fortalte de [Afdøde], hvad de og andre havde sagt på mødet. Han lyttede opmærksomt og stillede nogle spørgsmål. Så sad han længe og sagde til sidst: ”Tak, mor og far!”

Men hjælpen kom for sent, og den var ikke tilstrækkelig. [Afdøde] valgte livet fra som 13-årig.

Mens han levede, mente skolen, at [Afdøde] selv havde ansvaret for at stoppe mobningen. Efter hans død, forsvarede skolen sig med, at den havde forsøgt at afhjælpe problemet og ikke kunne gøre mere. Først nu, efter myndighedernes udredning af selvmordet og den deraf følgende kritik mod både skolen og kommunen, har man erkendt ansvaret. ”Vi er alle dybt berørte af det her. Vi tager kritikken til os og skal forbedre vores skoler”, siger kommunens og skolernes talsmand.”

Livsliniens klage er modtaget i Pressenævnet den 12. november 2020.

2 Parternes synspunkter

2.1 Livsliniens synspunkter

Omtale af selvmord

Livslinien har anført, at artiklen indeholder beskrivelse af den valgte selvmordsmetode. Livslinien har henvist til oplysningen om, at [Afdøde] ”hængte sig på sit værelse”.

Beskrivelse af selvmordsmetode frarådes ifølge WHO's presseetiske guidelines. Ifølge de danske presseetiske regler fremgår det, at selvmord eller selvmordsforsøg kun bør omtales i særlige tilfælde, hvor man kan begrunde det ud fra klar almen interesse.

Efter Livsliniens opfattelse har artiklen i sig selv almen interesse, men nævnelse af metode har det ikke. Beskrivelse af selvmordsmetode kan være med til at anspore nogle mennesker med selvmordstanker til at forsøge eller begå selvmord. Hertil kommer, at det ikke fremgår af artiklen, hvor man som læser kan få hjælp, hvis man selv har selvmordstanker, hvilket ellers anbefales, jf. WHO's presseetiske guidelines.

Klagen går ikke så meget på artiklen som sådan, men på Ude og Hjemmes generelle tilgang til formidling af selvmordsrelateret indhold, hvilket blev gjort klart af chefredaktør [Chefredaktøren] i sit svar til Livslinien, da de gjorde redaktionen opmærksom på ovenstående.

Livslinien har henvist til, at det af svaret fremgår, at Ude og Hjemme bringer beskrivelse af selvmordsmetoder i det omfang, de finder det passende, og det samme gør sig gældende i forhold til at henvise til hjælp. Chefredaktør [Chefredaktøren] skrev således blandt andet:

”Derfor mener jeg faktisk, at de presseetiske retningslinjer, du citerer, er forældede – og skadelige.”

I forhold til at henvise til hjælp skrev han:

”Derfor har jeg besluttet, at artikler i Ude og Hjemme bringer en henvisning, hvis vi finder den relevant – og ikke af pligtfølelse.”

Livslinien har afslutningsvis bemærket, at det er deres ønske, at Ude og Hjemme respekterer og overholder de presseetiske regler i forbindelse med deres behandling af selvmordsrelateret indhold, både i den påklagede artikel og generelt.

2.2 Ude og Hjemmes synspunkter

Omtale af selvmord

Ude og Hjemme har indledningsvis gjort gældende, at sagen bør afvises, idet Livslinien ikke har retlig interesse i at klage til Pressenævnet.

Det er en betingelse for at klage til Pressenævnet, at klageren har retlig interesse i det forhold, der klages over, jf. Pressenævnets praksis, for eksempel kendelse af 15. januar 2018 i sag nr. 2018-80-0078. Pressenævnet henviser som led i sin faste praksis til, at retlig interesse indebærer, at man som person, virksomhed, organisation eller lignende skal være ”omtalt, afbildet eller på anden måde identificeret i mediet”. Det er således ikke tilstrækkeligt blot at

have interesse i det emne, der er behandlet, uanset om den er faktisk eller faglig. Pressenævnet har fastholdt ovenstående retningslinjer over for organisationer i flere kendelser, jf. blandt andet i de nyere sager nr. 2019-80-0431 og 2019-80-0428.

Henset til, at Livslinien ikke selv er omtalt eller afbildet i artiklen, har Ude og Hjemme således gjort gældende, at Livslinien ikke har en sådan direkte, væsentlig og individuel retlig interesse, at Livslinien kan anses for klageberettiget.

Såfremt Pressenævnet skulle tage sagen op til behandling, vil der efter Ude og Hjemmes opfattelse være tale om en væsentlig praksisændring fra Pressenævnets side af, og Ude og Hjemme anmoder derfor venligst Pressenævnet om, at klagen afvises, jf. medieansvarslovens § 43, stk. 2, nr. 2.

Skulle Pressenævnet mod forventning nå frem til, at Livslinien har retlig interesse vedrørende de omtalte forhold – eller i øvrigt, at Pressenævnet vurderer at kunne behandle de omtalte forhold – gøres det subsidiært gældende, at Ude og Hjemme ikke har handlet i strid med god presseskik, jf. det følgende.

Ude og Hjemme har anført, at den påklagede artikel er udformet i ”interviewform”, hvor forældrene til den afdøde, [Afdøde], fortæller deres historie om [Afdøde]. Da forældrene har forældremyndigheden, jf. forældreansvarsloven, er de berettiget til at udtale sig om deres søns forhold, herunder berettiget til at give samtykke til, at artiklen udgives. Herudover er omtalen i artiklen i øvrigt udformet så skånsom som mulig, og der er ingen oplysninger som på nogen måde er skadelige eller krænkende for hverken [Afdøde]s forældre eller for [Afdøde]s eget eftermæle.

Artiklen nævner i en kort sætning ”han hængte sig selv på sit værelse”, men går ikke nærmere i detaljer om den konkrete selvmordsmetode, og oplysningen er således blot af informationsmæssig karakter.

Ude og Hjemme har ikke afvist det principielle i, at beskrivelse af selvmordsmetoden i nogle tilfælde kan indgå i vurderingen af, om en omtale at et selvmord er skånsom eller ej, men har i øvrigt bestridt, at det skulle være i strid med de presseetiske regler alene at nævne selvmordsmetoden, da dette ikke fremgår af ordlyden af de presseetiske regler, eller i øvrigt kan udledes af Pressenævnets praksis.

Det ville i øvrigt få vidtgående konsekvenser for nyhedsformidlingen, herunder ytringsfriheden, såfremt medierne blev pålagt et så overordnet og forudgående forbud, som ikke tager højde for de konkrete omstændigheder, og som ikke vurderes konkret i hvert tilfælde.

Da Ude og Hjemme blot har videreformidlet forældrenes fortælling om deres søn, har Ude og Hjemme hovedsageligt ageret ”mikrofonholder”, og såfremt Pressenævnet skulle finde, at den påklagede artikel er i strid med god presseskik, vil dette være egnet til at udgøre et indgreb i ytringsfriheden, herunder særligt mediernes referatprivilegium.

Ude og Hjemme har endvidere anført, at Pressenævnet også bør afvise den del af klagen, der vedrører Ude og Hjemmes ”generelle tilgang til formidling af selvmordsrelateret indhold”, idet en mailkorrespondance mellem to personer ikke udgør en ”offentliggørelse”, som er omfattet af medieansvarslovens § 43, stk. 1, nr. 1. Klagen vedrører således ikke indhold som offentliggøres i et massemedie, og bør derfor tilsvarende afvises.

Selv om det er Ude og Hjemmes opfattelse, at klagen falder uden for medieansvarslovens anvendelsesområde, ønsker Ude og Hjemme alligevel at knytte et par ord til denne del af klagen, da Livslinien har viderebragt chefredaktør [Chefredaktøren]s svar ud af kontekst.

Livslinien skrev i forlængelse af den påklagede artikel følgende til chefredaktør [Chefredaktøren] [Ude og Hjemmes understregning, *Pressenævnet*]:

”Vi anbefaler, jf. de presseetiske retningslinjer, at man ikke nævner selvmordsmetode, når man behandler emnet, da det i yderste konsekvens kan have en negativ effekt for nogle modtagere.”

I Livsliniens henvendelse til chefredaktør [Chefredaktøren] oplyste Livslinien således fejlagtigt og urigtigt, at nævnelse af selvmordsmetoden (altid) er i strid med de presseetiske regler. Chefredaktør [Chefredaktøren] reagerede på denne udtalelse, og det er således baseret på en faktisk vildfarelse – og udelukkende relateret til denne fejloplysning – at chefredaktøren udtalte sig, som det blev gjort.

De presseetiske reglers punk B.2 lægger i sig selv op til, at mediet skal foretage et skøn, jf. ordlyden ”medmindre”, og i nærværende sag har Ude og Hjemme netop foretaget dette skøn, idet der efter de presseetiske regler ikke er forbud mod, at mediet nævner selvmordsmetoden, ligesom at der ikke er krav om, at mediet skal henviser til en organisation, hvor selvmordstruede kan få hjælp. Beslutningen herom er mediets eget.

Aller Media A/S, herunder Ude og Hjemme, nærer stor respekt for Pressenævnet og de presseetiske regler, og Aller Media A/S kan således på det kraftigste afvise, at deres redaktioner ikke skulle respektere de presseetiske regler, blot fordi deres redaktioner foretager det skøn, som punkt B.2 netop lægger op til.

Ude og Hjemme ønsker i alle tilfælde at overholde de presseetiske regler, og Ude og Hjemme opfatter således Livsliniens klage for at være grundløs.

I medfør af ovenstående har Ude og Hjemme afslutningsvis anført, at der ikke er handlet i strid med god presseskik, og at Pressenævnet anmodes om at afvise den pågældende klage i sin helhed.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Anne Louise Bormann, Mads Sandemann, Ulrik Holmstrup og John Meinert Jacobsen.

Retlig interesse

Det følger af medieansvarslovens § 43, stk. 2, nr. 2, at formanden kan afvise klager fra personer, virksomheder m.v., der er uden retlig interesse i det påklagede forhold.

Retlig interesse for at klage til Pressenævnet indebærer, at man som person, virksomhed, organisation eller lignende skal være omtalt, afbildet eller på anden måde identificeret i mediet. Det er ikke tilstrækkeligt blot at have interesse i det emne, der er behandlet.

Af forarbejderne til lovens § 43, stk. 2, fremgår, at såfremt en klage er indgivet af en person eller virksomhed mv., som ikke selv er forurettet, kan nævnet optage klagen til behandling på grund af forholdets almene interesse.

Livslinien er ikke selv omtalt eller afbildet i den påklagede artikel, som indeholder omtale af den 13-årige dreng [Afdøde]s svære skolegang præget af mobning, som ledte til, at han begik selvmord, herunder hans forældres forsøg på at hjælpe ham. Livslinien er efter det oplyste en landsdækkende humanitær organisation, der forebygger selvmord og selvmordsforsøg. Livsliniens kerneydelse er anonym rådgivning til selvmordstruede, deres pårørende og efterladte. På denne baggrund og henset til den samfundsmæssige interesse i den konkrete omtale finder Pressenævnet grundlag for at behandle klagen i forhold til dem. Sagen realitetsbehandles herefter.

Kompetence

Pressenævnet bemærker, at nævnet træffer afgørelse i sager om, hvorvidt der er sket offentliggørelse i strid med god presseskik, jf. medieansvarslovens § 34 og de vejledende regler for god presseskik. Spørgsmålet om, hvorvidt der er sket en overtrædelse af WHO's presseetiske guidelines falder uden for Pressenævnets kompetence.

*God presseskik**Omtale af selvmord*

Livslinien har klaget over, at artiklen indeholder beskrivelse af den valgte selvmordsmetode. Livslinien har henvist til oplysningen om, at [Afdøde] ”hængte sig på sit værelse”.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at selvmord eller selvmordsforsøg ikke bør omtales, medmindre klar almen interesse kræver eller begrundes offentlig omtale, og i så fald bør omtalen være så skånsom som mulig, jf. punkt B.2.

Pressenævnet bemærker herefter generelt, at redaktøren i overensstemmelse med det almindelige princip om redaktørens ret til at redigere mediet som udgangspunkt er berettiget til at beslutte, hvad man vil bringe i mediet. Det vil sige, at det ligger inden for grænserne af redak-

tørens redigeringsret at undlade at omtale forhold, der for en af parterne eller andre forekommer centrale, ligesom det er op til redaktøren at vælge og fravælge materiale og kilder, så længe de samlede indtryk giver et retvisende billede.

Af artiklen fremgår følgende:

”Da [Afdøde] gik i syvende klasse, tog han sit eget liv. [Afdøde] blev kun 13 år. Mandag den 25. april om aftenen hængte han sig på sit værelse i hjemmet. Efter selvmordet, har hans forældre, [Mor] og [Far], sammen med skolen, klassen og myndighederne forsøgt at kortlægge baggrunden. Hans forældre har sagt, at hvis de skal se en mening med, at [Afdøde] ikke lever mere, må det være at arbejde for, at sådan noget aldrig sker igen. Og det kom frem, at de fleste i [Afdøde]s omgangskreds vidste, at der var noget galt. De siger, han blev mobbet ihjel.

”En dag kom [Afdøde] hjem og fortalte, at hans plageånd havde beskrevet 18 forskellige måder at dræbe ham på”, fortæller [Afdøde]s far. Alligevel var det samlede billede rystende for alle: Ingen af de voksne – heller ikke forældrene – vidste præcis, hvor slemt det stod til. ”Han ville jo nok beskytte os”, tilføjede hans mor. Grotesk nok blev det skolens forsøg på at frikende sig ansvaret, der for alvor fik sandheden for en dag.

En lang række hemmeligholdte notater kom frem i lyset, da hans forældre begyndte at undersøge sagen nærmere. Det blev til en mappe på næsten 100 sider, fyldt med beskrivelser om overfald og mobning af [Afdøde]: Hans plageånd trak ham i håret, knuste hans briller, truede ham, spyttede, bed, slår og sparkede ham. De chikanerede ham i timerne, kaldte ham nedsættende øgenavne, smadrede hans mobiltelefon og løj om ham til lærerne. ”Meget af det var nyt for os. Skolen informerede os ikke om de ting, da det skete”, fortæller [Afdøde]s mor, [Mor].

Mobberne var en lille gruppe drenge i klassen, og mobningen begyndte i anden klasse og toppede i sjette. Det lysnede lidt i syvende klasse, hvor pigerne prøvede at beskytte ham. Det hjalp lidt, men slet ikke nok. Efter fem års ydmygelser var [Afdøde] slidt op. I sin ensomhed søgte drengen trøst i familien. Han forgudede sin mor og far og fordybede sig i sine hobbyer. Han fejrede sin ni-års fødselsdag med sin fars venner i bilklubben. Ikke med venner og legekammerater, for han havde ingen. I ferierne var [Afdøde] lykkelig. Han rejste med sin far til forskellige europæiske storbyer, hvor de blandt andet besøgte historiske mindesmærker. I fritiden elskede han at læse og synge og spille trombone og elbas.

[Far] og [Mor] forsøgte mange gange at hjælpe deres søn. De besøgte plageåndernes forældre for at få dem til at tage problemet alvorligt. De forsøgte at råbe skolens rektor og lærere op. Alt mislykkedes. En morgen, mens [Afdøde] gik i sjette klasse, nægtede han at gå i skole mere, medmindre han fik en kniv med. Han var meget oprevet. Forældrene ringede til skolen og sagde, at de holdt ham hjemme, indtil man kunne garantere for [Afdøde]s tryghed.

Da mobningen nåede et højdepunkt, tog [Far] og [Mor] til orde på et forældremøde og fortalte om rædslerne. ”De andre forældre blev rystede. De havde intet fået at vide. De krævede at få information, og det blev besluttet at holde et nyt møde en uge senere”. Da [Far] og [Mor] kom hjem, fortalte de [Afdøde], hvad de og andre havde

sagt på mødet. Han lyttede opmærksomt og stillede nogle spørgsmål. Så sad han længe og sagde til sidst: ”Tak, mor og far!”

Men hjælpen kom for sent, og den var ikke tilstrækkelig. [Afdøde] valgte livet fra som 13-årig.

Mens han levede, mente skolen, at [Afdøde] selv havde ansvaret for at stoppe mobningen. Efter hans død, forsvarede skolen sig med, at den havde forsøgt at afhjælpe problemet og ikke kunne gøre mere. Først nu, efter myndighedernes udredning af selvmordet og den deraf følgende kritik mod både skolen og kommunen, har man erkendt ansvaret. ”Vi er alle dybt berørte af det her. Vi tager kritikken til os og skal forbedre vores skoler”, siger kommunens og skolernes talsmand.”

Pressenævnet finder generelt, at afdækning af årsagerne til børn og unges selvmord er et emne af væsentlig offentlig interesse.

På baggrund af sagens oplysninger lægger Pressenævnet til grund, at Ude og Hjemme har indhentet tilladelse for forældremyndighedsindehaverne til [Afdøde] til omtalen.

Pressenævnet finder, at omtalen af [Afdøde]s selvmord, herunder oplysningen om, at ”han hængte sig på sit værelse”, ikke kan anses for en tilsidesættelse af god presseskik. Nævnet har lagt vægt på, at artiklen ikke indeholder detaljerede eller tekniske beskrivelser af den anvendte selvmordsmetode, og at forældrene til den afdøde efter det oplyste selv har ytret et ønske om at stå frem med historien og dermed har indvilliget i omtalen. Nævnet finder dog, at det havde været hensigtsmæssigt, såfremt Ude og Hjemme i forbindelse med omtalen havde angivet oplysninger om, hvor man som selvmordstruet kan søge hjælp, men finder efter en samlet vurdering ikke grundlag for at fastslå, at omtalen ikke har været så skånsom som mulig. Nævnet udtaler ikke kritik.